

LBRIS

We know
books

cuvinte de folos
cuvinte de învățătură
cuvinte de mângâiere
ale stareților,
bătrânilor
și marilor duhovnici
ai Ortodoxiei actuale

Cuvânt înainte de
Răzvan Bucuroiu

Lumina **redintei**
editura

București

Cuvânt înainte.....	5
<i>Gheronda</i> Grigoriou, înțeleptul egumen al Dochiarioului	7
<i>Pater</i> Vlasios, pustnicul Viglei	15
<i>Avva</i> Iulian, duhovnicul care primește cuvintele de la Dumnezeu.....	33
<i>Pater</i> Gavriil de la Panagouda.....	41
<i>Avva</i> Ioanichie de la Frăsinei	49
Ieromonahul Mihail Stanciu: „În jurul Părintelui Sofian simțeau aroma sfințeniei”	60
Starețul Iov Archiudean de la Mănăstirea Sfinții Epictet și Astion, Halmyris: „Ce-mi lipsește mie numai la mănăstire găsesc”	70
Arhimandritul Vasile Prescure, ucenicul Sfântului Ardealului și duhovnicul Prislopului (1927-2015)	87
ÎPS Nikolaos, Mitropolit de Mesogaia Lavreotikis, despre <i>avva</i> Dionisie de la Colciu	95
<i>Amma</i> Heruvima Covaci	101

despre Zaheii neamului nostru.....	111
Schimonahia Iustina – ascultarea cu inimă de mamă	121
Părintele Antim Găină, sfântul de la Secu – „om slăbuț și duhovnic tare!”	127
Părintele Isaia de la Berzunți: „Copilul din noi nu moare niciodată; bucuria copilăriei este îmbinată cu bucuria călugăriei”	139
Kabarnos, poetul muzicii bizantine	148
Cu părintele Iulian despre patimă și păcat.....	161
Ieromonahul Mihail Stanciu: „Să învățăm și să copiem de la Sfântul Antim rugăciunea, smerenia, răbdarea, stăruința”	170

Gheronda Grigoriou, înțeleptul egumen al Dochiarioului

„Dacă i se pare cuiva, între voi,
că este înțelept în veacul acesta, să
se facă nebun, ca să fie înțelept.”
(*I Corinteni* 3, 18)

Gheronda Grigoriou, starețul mănăstirii athonite Dochiariou, nu prea se potrivește cu veacul acesta pentru că el nu se sfiște să arunce adevăruri prin cuvinte usturătoare, greu de ascultat de urechile noastre obișnuite cu ne-adevărurile lumești. Despre el se poate zice pe bună dreptate – ca odinioară despre *avva* Ammona – că „bătrânul se făcea nebun”, deși mai degrabă acest vrednic stareț s-a făcut pe sine liber de orice legătură cu cele pământești, căutând mereu „Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui”, înălțându-și neconținut ochii minții și ai inimii către cer. De multe ori însă smintește pe mulți dintre mireni arătându-se chiar pătimăș, deși cred că face aceasta ca să înșele dracii ce ne războiesc cu aceste patimi, ori poate ca să se asemene mai mult cu noi, cei din lume. La Mănăstirea Dochiariou părintele Calist mi-a fost însoțitor de nădejde și tălmăci, atunci când a fost nevoie...

– *Gheronda*, George Crasnean vrea să ia binecuvântare de la sfinția voastră ca să scrie despre Mănăstirea Dochiariou și despre egumenul ei...

- Să scrie...

- Pot scrie și despre sfinția voastră? l-am întrebat eu, ca să fiu bine încredințat că am binecuvântare pentru așa lucru greu...

- Da, dar ce să scrii? Că sunt un bătrân ciudat și nebun...

- Nebun întru Hristos poate, am adăugat eu cu jumătate de glas (mai mult pentru părintele Calist), gândind că cel ce se socotește pe sine însuși nimic se cunoaște bine pre sine.

- Dar cine e acest Georgios? l-a mai întrebat *gheronda* pe părintele Calist.

- E jurnalist, *gheronda*. Scrie pentru „Lumea Monahilor” și „Lumea Credinței”, două publicații ortodoxe din România.

- Păi ăștia [jurnaliștii] sunt răi, Caliste!

- Nu părinte, că el este un jurnalist creștin. Este și teolog.

- Așaa... Păi ăștia sunt și mai răi, a mai grăit zâmbind *gheronda*, în timp ce mă binecuvânta. (Mai târziu avea să-i spună părintelui Calist și de ce *sunt răi jurnaliștii creștini*: „Pentru că mulți dintre aceștia filosofează despre Dumnezeu stând în afara lui Dumnezeu!”)

- Părinte Calist, mă gândesc că *gheronda* și-a ales una din căile avvei Or, „sau fugind să fugi de oameni, sau batjocorește lumea și pe oameni, făcându-te pe tine nebun în multe”. Și cred că, pentru a deveni cu

adevărat înțelept, de bună seamă că trebuie să te faci „nebun” lumii acesteia.

– Da. Ceea ce este *nebunie* pentru lume e, de fapt, înțelepciune înaintea lui Dumnezeu, Care „Și-a ales pe cele bune ale lumii, ca să rușineze pe cei înțelepți” (*I Corinteni* 1, 27). Nu tot corintenilor le zice Pavel că „înțelepciunea lumii acesteia este nebunie înaintea lui Dumnezeu”? (*I Corinteni* 3, 19).

– Părinte, oamenii de obicei îi socotesc nebuni pe cei învățați de Dumnezeu. Și totuși, mă gândesc că la „nebulia” asta nu poți ajunge fără știință de carte, adică fără acea înțelepciune *lumească* de care vorbim și de care nu vrem să ne dezbărăm.

– Da. Sfântul Vasile cel Mare zice că „cel ce nu s-a format în înțelepciunea omenească nu poate ajunge nici la cea dumnezeiască”. Însă, să nu uităm că „lumea n-a cunoscut prin înțelepciune pe Dumnezeu”, ci „a binevoit Dumnezeu să mântuiască pe cei ce cred prin nebunia propovăduirii”. (*I Corinteni* 1, 21) E de folos și cunoștința lucrurilor, dar la vremea rugăciunii e păguboasă.

Părintele Calist a venit din lavra Lainiciului – cu binecuvântare – în Mănăstirea Dochiarioului acum doi ani. Nu după multă vreme, egumenul l-a pus cițeț la trapeză, dar i-a dat și ascultare la grădină, împreună cu un alt vrednic monah *roumanos*, părintele Mina. (Marcu Ascetul a spus că „dacă ești iubitor de învățătură, fă-te iubitor și de osteneală – că simpla cunoștință îngâmfă pe om”.) Totuși, știindu-l iubitor

de înțelepciune – a fost profesor de teologie la Craiova și Edineț (la facultatea înființată de vrednicul de pomenire episcop Dorimedont Cecan, unde l-a avut decan pe ieromonahul Petru Pruteanu) –, *gheronda* îl trimite uneori să reprezinte mânăstirea în relația cu alte mânăstiri athonite. Anul trecut l-am nimerit taman când se întorcea de la Mânăstirea Zografou și era nespuse de bucuros că bulgarii îi dăduseră binecuvântare să publice manuscrisele moldovenești și valahice pe care le dețin. Lucru minunat dacă te gândești că acestea n-au fost făcute publice niciodată, dar pe de altă parte anevoie de înfăptuit, căci presupune multă cheltuială și cărturari iscușiți în slavona veche... Există o mai veche legătură între lavra de la Lainici și cea a Dochiarioului și ea este făcută de icoana Maicii Domnului, cea numită „Grabnic Ascultătoarea” (*Gorgo Epikoos*), al cărei original (frescă) se găsește în mânăstirea athonită și a cărei replică (una dintre cele șase pictate de monahii aghioriți de la Dochiariou) se află din 2006 în lăcașul de pe malul Jiului (adusă fiind de către egumenul Ioachim Pârvulescu).

Pe lângă părintele Calist, se mai nevoiesc încă alți nouă monahi români în această mânăstire aghiorită. Așadar, în vremea de acum, în obștea Dochiarioului sunt treizeci de monahi greci, zece români și zece ruși. Aidoma egumenului Parthenos – de la Agiou Pavlou (care are în obște tot zece români) –, se poate spune că și *gheronda* Grigoriou iubește neamul acesta din Carpați (mai cu seamă că are mare prețuire pentru *avva* Dionisie Ignat de la Colciou).

Știind că are obiceiul să smintească pe mulți dintre cei care vin din lume, am fost mai cu luare-aminte la tot ceea ce face și spune *gheronda* Grigoriou, ori de câte ori m-am întâmpnat – sau m-a adus Dumnezeu – prin preajma lui. Odată, pe când ne aflam la trapeză și mâncam, l-a întrerupt pe părintele Calist din citire ca să-l admonesteze pe un pelerin ce se afla chiar în fața mea la masă. Acesta, rus fiind de obârșie, a scăpat printre dinți câteva nemulțumiri pentru că nu-i ajungea mâncarea, deși văzându-l astfel îi dădusem și eu o portocală, iar un altul o smochină. Cu toate că n-a înțeles ce spune și nici nu l-a văzut la față, *gheronda a știut* ce păs avea și i-a spus – fără să privească înspre el – că „aici n-a venit la tavernă!” (M-am gândit atunci dacă nu i se tulbură cugetul și dragostea când se mânie cineva în deșert pe el, dar *gheronda* a fost odată întrebat despre aceasta și ar fi spus: „Cuiva din veacul acesta tot îi sunt sminteală...”)

Eu cunoșteam deja rânduiala lui din obște după care, oricât de puțin gustoasă ar fi fost mâncarea pe care o primeai, tot aceea îți era pusă în față și în zilele următoare, până ce o mâncai. Știa întotdeauna și cine nu-și mânca porția pentru că la Dochiariou la masă monahii stau mereu într-aceleași locuri. „Trei zile am stat cu *manistra* în fața mea și până la urmă n-am avut de ales, a trebuit s-o mănânc”, îmi povestea un monah care nu iubea deloc paste. Cum nici porțiile de mâncare nu sunt pe măsura celor rusești e lesne de înțeles de ce pravoslavnicul pelerin era nemulțumit...

Dochiariou este singura mănăstire athonită unde monahii se nevoiesc aspru cu munca. Pentru aceasta și slujba Vecerniei a fost mutată mai înspre seară, tocmai ca să se poată întoarce toți călugării de la ascultări. Rânduiala aceasta a adus-o *gheronda* Grigoriou de la mănăstirea lui de metanie, Lombardos, pentru că el știe că dacă monahul nu-și caută de lucru, dracul îl găsește neocupat și-i dă el de lucru. „L-am rugat pe *gheronda* să mai îmi dea un om cu mine la ascultare că era lucru greu la pădure și singur nu prea mă descurcam – îmi povestea un părinte dochiarit. Și zice: «Nicolae, când făceai păcate de unul singur, m-ai chemat și pe mine să te ajut?» «Nu, *gheronda*.» «Atunci rabdă și te nevoiește tot singur, ca să te mântuiești!» Ce să mai zic, că bătrânul avea dreptate și de data asta, pentru că el e dintr-aceia care cunosc cursele vrăjmașului...”

Se pare că starețului „Domnul îi dă lui înțelepciune” pentru că „din gura Lui izvorăște știința și prevederea” (*Pilde* 2, 6). A voit el să facă odată diacon pe un tânăr monah român, venit nu tare de multă vreme în mănăstire. Sinaxa însă i-a fost împotriva, dar el le-a spus: „Veți vedea că am avut dreptate!” Și după câțiva vreme i-au bătut metanie rând pe rând cu toții și s-au rugat de iertare, căci s-a dovedit a fi bună alegerea egumenului...

„Părinte, ce e cu crucea aceea de la poartă, că înainte nu era nimic acolo?” l-am întrebat eu pe un bătrân din Dochariou. „A pus-o *gheronda* acolo ca să ne aducem aminte de groapa pe care am uitat s-o

astupăm și a căzut el în ea și și-a rupt clavicula. A stat în spital destul de mult timp și când s-a întors ne-a certat zicând – în șagă! – că am vrut... să-l omorâm! Mai pe urmă însă a zis: «Și ce este moartea, dacă nu mormântul păcatelor?»»

Există la intrarea în Dochiariou un chioșc în care ți-e drag să stai în zilele călduroase pentru că e construit la umbra unor copaci umbroși. Și lui *gheronda* îi place să mai stea de vorbă acolo, dar de multe ori nu intră în chioșc, ci se așează lângă el pentru că îl deranjează... fumătorii. Și nu atât ei, cât resturile de țigări aruncate la nimereală. Drept pentru care a ținut pe unul din stâlpii ce susțin chioșcul un hrisov, care are înscris următorul text: „Vă rugăm să respectați locul în care ați poposit și pe care-l calcă picioarele voastre și să nu-l murdăriți aruncând țigări. Învățați să nu vă jucați cu răbdarea noastră! Aruncați țigările doar în coșurile de gunoi ale mânăstirii noastre. Aici nu este piața Omonia [din Athena] și nici „Aristotelos” [din Thessalonic], ci curtea Maicii Domnului! Luați aminte la îngeri: întinde mâna Preasfânta (*Panaghia*), iar ei se cutremură! Dumnezeu să vă păzească de mâna egumenului Grigoriou!” (*No comment!*)

Știut este că toți care vor să cunoască voia Domnului datori sunt să și-o omoare mai întâi pe a lor. E ceea ce a făcut *gheronda* Grigoriou care, disprețuind farmecele acestei lumi și cunoașterea celor zadarnice, a avut înțelepciunea (omenească) de a o accepta pe cea dumnezeiască. Altfel, dacă și-ar fi prețuit cunoașterea

sa, l-ar fi părăsit dreapta socotință pe care o are cu prisosință. Iar pe aceasta a căpătat-o prin harul lui Dumnezeu, care răsplătește totdeauna multa rugăciune și gândul – fără slavă deșartă – la cele ale Duhului. Omul firesc însă „nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sunt nebunie și nu poate să le înțeleagă, fiindcă ele se judecă duhovnicește”. (*I Corinteni 2, 14*) De aceea, de câte ori îl văd pe *gheronda* Grigoriou, mă gândesc că nu este tare departe vremea proorocită de Sfântul Antonie cel Mare „când oamenii au să înnebunească și, de vor vedea pe cineva că nu-i nebun, se vor scula asupra lui strigându-i că-i nebun pentru că nu-i ca ei”...

George Crasnean

Pater Vlasios, pustnicul Viglei

Ca întotdeauna, când ajung la Prodrumu și stau mai mult de o zi-două, negreșit trec și pe la Părintele Vlasie, pustnicul cipriot din Vigla. Acum însă l-am rugat pe Părintele Gherasim Prodromitul să mă însoțească, pentru că el vorbește foarte bine limba elină și în felul acesta am petrecut o după-amiază încântătoare în desigurile Viglei, care „acoperă” nevoițele eremitului Vlasios. Părintele Gherasim are darul de a reține multe dintre cuvintele de folos pe care le aude și mi-a zis că ultima oară când a grăit cu Părintele Vlasie acesta i-a spus (între altele) un cuvânt de mare folos: „Un om fără duhovnic este un om care și-a pierdut răsăritul.”

Străinul în țară străină

Evlogite, Pater Vlasios!

O, Kirios! Ti kanis, Georgios? Kala?

Aș zice că bine, părinte, dar bine e doar în rai!

Bun cuvânt ai spus. Pentru că noi aicea suntem nedesăvârșiți. De asta ne-a spus Hristos: „Fiți desăvârșiți!” Ca prin încercare omul să se desăvârșească și să ajungă la asemănarea cu El, cu Cel desăvârșit. Bineînțeles: după cât îi stă în putință, pentru că nicio dată nu va ajunge aici, pe pământ, la starea desăvârșită pe care o poate avea dincolo, în ceruri.

De-acum înainte o să răspund că „fac păcate” când mă va întreba cineva – ca să fiu mai aproape de adevăr.

Când o să termini transcrierea să ștergi înregistrarea: să rămână doar ceea ce este scris.

Spune-i, părinte, că eu de obicei păstrez și înregistrările.

Nu dă binecuvântare, a tradus Părintele Gherasim.

Katalaves: o să șterg înregistrarea. Sunteți cipriot din naștere, părinte. Știu că tot de neam elinesc sunteți, dar totuși... grecii sunt greci. Nu vă e dor uneori de insula de-acasă?

Eeh, îmi lipsește câteodată, dar nu mă deranjează asta. Un călugăr trebuie să trăiască ca un străin într-o țară străină. Nu avem aici cetate și patrie stătătoare. Nu spune și Apostolul Pavel că „nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie”? (Evrei 13, 14) Mulți dintre părinții athoniți chiar îi fericesc pe cei de alt neam – care se nevoiesc aici, în Muntele Sfânt – pentru că pot să-și câștige mai ușor această înstrăinare și, odată cu ea, smerenia și mântuirea. E cazul românilor, rușilor, sârbilor, bulgarilor, ivirilor...

Se prea poate să fie așa, părinte. Că și Iisus „a pățimit în afara porții”. Dar sfinția ta cum te simți în Athos: străin sau... elin?

Pentru mine „grădina Maicii Domnului” e... o altă patrie. Una sfântă...